

Sovjetska Rusija. Iz Pariza poroča da je edini Clemenceau preprečil priznanje češke vlade pri antanti.

Novice iz starega kraja

iz Slovenije

Hripa na Gorenjskem

je zadnji čas zahtevala več smrtnih žrtev

Med raznimi drugimi neprijetnostmi, ki jih nikdar ne manjka, nas je zdaj obiskala hripa. Ni je vasi, ki bi ji bila prijetna omenjena bolezen in to menda po vsej Gorenjski. Zgodilo se je že nekočkrat, da so bile bolezni cele vasi. Ni je bilo brez bolnikov. Pojavi so precej enaki pri vseh bolnikih. Glavobol, bolečine v grlu in v prsih, težave pri dihanju, da se ne morejo premakniti, da se ne morejo jesti, da se ne morejo piti. Zelo neprijetni sta menjajoči se mrzlica in vročina, ki pri nekaterih, hujše obolevnih, naneslo do 40 stopinj. Večina bolnikov trpi tudi močno krvavljenje iz nosa, kar pa vedno olajša bolečine. Bolniki se v največ primerih zdravijo z domačimi zdravili.

Vsi bolniki po boleznih zelo obolevajo, da so se precej časa ne morejo posvetiti za težje delo. Do zadnjega ni bilo smrtnih primerov, pretekli ponedeljek pa so umrli trije farani in sicer neki 70 letni mož, 17 let staro dekle in 9 mesečni otrok. Pri obeh starejših je bilo prvotno obolenje hripa, ki pa se ji je brž pridružil še pljučnica. Fant, ki je pobral še sama hripa, za našo faro, v kateri je umrl, precej prej majhna in marsikdo čisto 90 let, so trije mrlci na dan in vasi redke primer, ki ne pomnijo najstarejši ljudi. Zgodilo se namreč večkrat, da imamo le skozi vse leto po 3 ali 4 mrlce.

Lovska založnja iz dolenskih gozdov

Ze dolgo ni bilo tragičnega dogodka, ki bi tako razburil prebivalstvo pokrajine od Velikih Lašč do Sodražice in Ribnice kakor nesrečna smrt Ivančevega lovkega čuvaja Franceta Skapi- na. Medtem, ko je moral ne- srečni France v nedeljo leči v ljubljansko zemljo, se je orožni- štvo dalje prizadevalo, da razja- ni to značilno slovensko lovsko tragedijo. Poleg krivolovcev, ki pri spopadu niso bili poškodova- ni in jih je orožništvo brž ugo- lovalo, se je zdaj javil tudi tisti smrtni človek, ki ima življenje Fran- ceta Skapina na vesti in je zra- ven sam postal žrtev svoje lov- ske strasti.

Včeraj proti večeru je prispel iz Dvorske vasi več izrpan 23- letni Alojzij Kozar, sin ondote- nega posestnika. Bil je zelo iztr- pan in je bil sicer samo še, da po- lejejo v Velike Lašče po duhov- nika in zdravnika. Takoj nato se je sosed opravi v Velike Lašče, odkoder sta pohitela v Dvorsko na kaplan in zdravnik dr. Mihe- lič. Zdravnik je ugotovil, da ima Kozar ranjeno stegno in po- ročno, in sibre v prsih. Ranjenec je izpovedal, da se je res v goz- du srečal z lovskim čuvajem Ška- pinom in da je baje čuvaj prvi streljal, fant pa zbežal. Skrival je nekaj ur po hosti, a onkraj riba sta spet trčila s čuvajem, ki je enkrat streljal in ga za- delal v prsi, nakar je tudi Kozar streljal proti čuvaju, ne da bi vedel, kako in kam ga je zadel.

O ranjencu so seveda bili ta- koj obveščeni tudi orožniki, ki so danes iz Velikih Lašč telefo- nično povprašali državno naj- ustreženo v Novem mestu, kaj naj u- strejejo z ranjencem. Naročeno jim je bilo, da prepeljejo ranjen- ca v bolnišnico usmiljenih bra- tov v Kandiji. Ob pol 12. so ra- njenca res pripeljali iz Velikih Lašč v Novo mesto. Spremljala ga je komandir in občinski taj- nik. Okrog avta se je zbralo pre- jeje ljudi. Ranjencu je bilo vide- ti, da je zelo slab in da je zadnje dni mnogo trpel. Verjetno sicer ni, da bi bil ves čas ležal v goz- du, ker so ga prebivalci Dvor- ske vasi tri dni iskali vse okrog in ga niso našli. A če je tudi bil v zavetju pri katerem kme- ču, mu ta ni mogel nuditi količ- kaj ustrežljive pomoči. Kljub temu morda se ni prepoznal, da v bolnišnici rešijo mlado življen- je.

Sodražka založnja je pokaza-

in je ustrelil v gozd. Strel me je zadel v desno roko in nogo. Pri- del sem naglo krvaveti. Takoj po prvem strelu sta Žužek in Ko- žar, ki sta bila nekoliko niže, zbe- žala. Lotil se me je obup, vendar sem zbral vse svoje moči, da u- idem Škapinu. Zavlekel sem se v bližnji jarek, kjer sem onemo- gel počival. Škapin pa me je kmalu izsledil in oddal proti me- ni drugi strel, ki me je zadel v prsi. Neka tajna sila me je zdaj- ci vrgla kvišku, da sem skočil na noge kakor ranjena zver in zbežal po gozdu brez pravega ci- lja, Škapin pa za menoj. Na tem divjem begu, ko so me začele za- puščati moči, sem se obrnil in streljal na slepo srečo proti ran- jalcu. Ne vem, če sem zadel, spominjam se samo to, da sem napel vse sile in tekel naprej pro- ti Bravčevemu vrtu. Ko sem tam na obronku počival, me je zasačil orožnik iz Sodražice. Temu sem se umaknil preko senožeti v gozd Mlako, kjer sem se skril v gosto zaraslo grmovje in kjer sem se zaradi izčrpanosti in iz- gube krvi onesvetil. Koliko ča- sa sem bil v tem stanju, ne vem. Jedel nisem nič in tudi do yode nisem mogel priti dva dni. V to- rek popoldne, šesti dan po krva- vem dogodku, sem se privlekel iz skrajvališča in se s težavo spla- zil do domače vasi. Ko sem bil že blizu domače vasi, me zagle- da posestnica Benčinova. Ta je obvestila domače, ki so mislili, da sem že mrtev. Prišli sta moji sestri in kmalu nato so me pre- nesli na moj dom, odkoder so me prepeleli v bolnišnico. Puš- ko sem bil kupil pred tremi le- ti, predno sem šel k vojakom, od Jožeta Praznika.

Tako torej pripoveduje ran-jeni divji lovec. Seveda pa je to samo ena plat zvona, kajti ne- srečni Škapin, ki je svojo odgo- vorno službo končal pod strel- divjega lovca, je odnesel skriv- nost s seboj v grob.

Nemčija izdaja davčne nakaznice

Dodatni davki naloženi na dohodke

Berlin, 25. marca. — Da omo- goči financiranje projektov v zvezi z eksploatacijo vseh virov Velike Nemčije in ozemlja, nad katerim je Hitler razglasil pro- tektorat, je nacistična vlada pri- čela izdajati davčne nakaznice. Te imajo denarno vrednost in z njimi bo vlada plačevala svoje račune industrijskim koncer- nom do 40 odstotkov vrednosti naročil.

Istočasno je vlada naložila davek 30% na dohodke, ki so bi- li višji v preteklem letu nego l. 1937. Osebe, katerih dogodki znašajo manj ko \$1200 na leto, so izvzete. Novi davčni zakon stopi v veljavo 1. maja.

Fritz Reinhardt, tajnik finan- čnega ministra, je izjavil, da bo Nemčija dobivala denar iz do- datnega obdavčenja prebivalcev. Rekel je, da so se skupni narod- ni dohodki, ki so znašali l. 1933, ko je Hitler prišel na krmilo Nemčije, \$2,720,000,000, pove- čali na \$7,000,000,000 v pretek- lem letu.

All ste naročili na dnevnik Prosveta? Podpirajte svoj list!

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

letoviščarje, katerih je vse pol- no vsako leto iz raznih krajev. Posebno priliko imajo hribolaz- ci, ki pohajajo v različne kraje — na Spih, Razor in Vršič, kjer so grozovita skalovja in prepadi. V tem skalovju je ta- ko veliko "okno", da stoji člo- vek komodno v njem in zre na italijansko stran. Seveda zaha- jajo v ta kraj sami hribolazci.

Tudi jaz sem se udeležila izle- ta v ta skalovja. Domači so mi dali vse, kar je potrebno za ta- ko visoko pot. V ameriških čev- ljih bi seveda nikamor ne mo- gla in tudi ameriške noge niso preveč zanesljive, ker človek le gleda, kam se bo vsedel. Po treh urah hoda smo prišli na vrh, kjer je italijanska meja. Na vrhu je Erjavčeva koča, kjer smo se nekoliko okrepčali. Ka- ko nam je vse teknilo! Nič ni bilo treba mazati z maslom, vse je šlo hitro v slast.

Na tem izletu smo si ogledali tudi Rusko kapelico. Do te kape- lice je prav umetno izdelana pot, katero so naredili ruski ujetni- ki, okrog 500 po številu. Pozimi je te ujetnike zadelo strašno ne- sreča. Prišli so pod snežno pla- zovo, ki so se nanje zgrnili z o- beh strani in jih pokopali v sne- ženi grob. Vsi ti vojaki so um- rli pod plazovi in vsi so kar tam pokopani. Mene je kar gro- za obšla, ko sem hodila med ti- stimi grobovi. V spomin so jim postavili kapelico in ji dali ime Ruska kapela. Vsako leto pride enkrat ruski duhovnik, ki bere mašo za pokojnimi vojaki-uje- tniki.

Na vrhu teh gorah je tudi v poletju skoraj mrzlo. Pa saj ni čudno, ker je tudi v poletnem ča- su dosti snega, čist zrak in soln- ce so kar lesketa po sinjih pečinah. Po teh krajih rastejo tudi vsakovrstne gorske cvetlice. Kako je človek srečen, ko se nauži tistega svežega zraka in gre zadovoljen nazaj. Ko smo se zvečer vrnili domov, nas je večerja že čakala. Mislim, da se razume, da je bil naš apetit izvrsten po tako dolgi hoji.

Ljudje v Kranjski gori so ze- lo uljudni in postrežljivi. Ko sem se nekoliko odpočila, me je pot peljala zopet skozi Jeseni- ce. Zopet sem se ustavila za ne- kaj dni pri sestri in potem na- daljevala pot proti Kranju. Tu- di Kranj ima dosti promet in različne tovarne. Tako sem pri- šla v mojo rojstno vas Medvo- de. Tudi tam je več tovarn, ta- ko da se mladina nekako pre- živi. Seveda so zaslužki zelo majhni.

Ceste po Jugoslaviji so prav slabe. Samo od Ljubljane do Bleda je tlakovana, in to veled- tega, ker ima kraljeva družina tam svojo viljo. Toda za druge ceste se ne brigajo; kar je bolj- šega, gre vse v Srbijo.

Ljubljana je skoro še enkrat večja in lepša, kot je bila nekoč. Tramvaj vozi do St. Vida in Vi- ča. Imajo tudi veliko avtobusov, da se človek lahko pelje kamor hoče. Osebnih avtov pa ni veli- ko, ker je bencin preveč drag — galon stane 60 do 65 centov. Najbolj popularno vozilo je ko- lo, katerih je mnogo, pa tudi motorno kolo.

V nekaterih krajih so zelo sla-

Od leve proti desni: W. O. Douglas, načelnik federalne borzne komisije, sodnica Florence Allen in senator Lewis B. Schwellenbach.

Tvorba novih rastlin

Uspehi, ki jih je slavni Miču- rin dosegel, so dali pobudo za e- nake poskuse pri zelenjavi, pri sočivju in pri raznem žitu. Oso- va je zopet križanje, da se dobe zaželjene lastnosti: okus, oblika, odpornost proti mrazu in proti vročini itd. V Rusiji je danes že v obratu mnogo tovarn za us- tvarjanje novih in popravljanje znanih koristnih rastlin. Ako je treba kako rastlino popraviti, t. j. pridobiti ji ustrezajoče last- nosti, jo pošljejo v preizkuševal- nišče. Tam jo križajo s kako iz- vrstno rastlino iz zbirke, ki so jo učenjaki nanesli z vseh delov

be razmere. Šla sem na Dolenj- sko v Javor, da obiščem svojto teto. Javor je približno štiri u- re od Ljubljane v hribih, kjer so kmetje redko naseljeni. Za- služka ni nobenega. Živijo od ti- stega, kar doma pridelajo. Ako je slaba letina, so veliki reve- šini. Lani so imeli zelo slabo le- tino. Skoraj je nemogoče popi- sati, kakšno življenje imajo ti- sti ljudje. Ker se bližajo velikono- cni prazniki, vami bodo zelo hva- ležni za vsak dar, ako se spom- nite svojeje v teh krajih. Ne vlada povsod taka revščina, to- da se dobe kraji, kjer so ljudje res usmiljenja vredni. Jaz bi te- ga nikdar ne verjela, ako bi sa- ma ne videla.

Moram tudi to povedati, da niso bila vsa moja pota v domo- vini vesela. Doživela sem tudi veliko žalost — izgubo ljublj- nega očeta. Ko sem se zopet mu- dila na Gorenjskem na obis- ku, prideta z avtom moj svak in vnukinja, ki mi povesta, naj- grem takoj domov, kjer oče u- mira. Na mojo veliko žalost je pre- juf umrl predno smo se vrnili. Dobila sem ga že na mrtvaškem odru. Mojo bol in žalost ne mo- rem popisati, to ve le moje sr- ce. Skoraj se nisem upala pre- stopiti praga. Tako smo se vsi skupaj poslovili od mrtvega o- četa ob mrtvaškem odru in pri- odprtem grobu. Nikdar ne bo po- zabljen.

Cez dva tedna po očetovi smr- ti sem se vrnila v Ameriko. Zu- dnji dan sem se podala na po- kopališče in se še enkrat poslo- vila v duhu od njega. Nato sem morala vzeti slovo od moje ljub- ljene mame, nakar sem se mo- rala odpeljati proti Ljubljani. Slovo je bilo težko. Na glavnem kolodvoru sem bila v spremstvu sester, bratov, sorodnikov in pri- jateljev. Ni mogoče popisati, kako žalost človek občuti, ko se zadnjič poslovlja od svojih dra- gih. To vem, da sem rekla: "Z Bogom vsi skupaj!"

Vlak je oddrvel proti Jeseni- cam, kjer me je čakala sestra in njena družina. Tam smo sta- li pol ure in sem se poslovila še od njih. Vlak je odpeljal v noč. Cez dva dni smo bili zopet v Pa- rizu in v Havru, kjer se je bilo zopet treba spraviti na parnik Normandie.

Od Ljubljane do New Yorka nas je vzelo ravno šest dni in pol, pa smo bili zopet na ameri- škikh tleh. Bila sem zopet vesela, ko sem v New Yorku na pomolu zagledala svojega sina in sorod- nike. Pri njih sem ostala par dni in sem imela priliko, da sem si nekoliko ogledala tudi meri- ško metropolo. Potem sem na- daljevala pot proti domu. Ko je človek že ves utrujen, nestrpno čaka, da pride zopet na svoj dom. — Pozdrav vsem čitate- ljem Prosvete.

Tvorba novih rastlin

Pred par leti je bilo preizku- ševališče naloženo, naj vzgoje vrsto pšenice, ki bi uspevala in dozorevala v severnih krajih, kjer doslej žito sploh ni raslo. S čestim križanjem so dosegli no- vo pšenično vrsto, ki ima z o- neško pšenico skupno to lastnost, da ne pazebe, z drugimi pa to, da daje obilen plod. "Novinka", ka- kor so jo imenovali, ima med o- četi in dedi poleg oneške, ra- stoče ob jezeru Onega, še galič- ko, sibirsko in indijsko pšenico. Sejal so jo na 62. stopinji sever- ne širine in je odlično prestala preizkušnje; kratko severno po- letje ji je zadostovalo, da je da- la prav dobro žetev in debelo zrnje, imela pa je napako, da se je seme pri žetvi močno osipalo. Iz zbirke so poskušali vrsto, ki se najmanj osiplje in novinko še en- krat križati. To pot je dobila še primes skandinavske pšenice in zdaj je polnovredna severna pše- nica.

Učenjakom se je tudi posreči- lo križati ječmen s pšenico, pše- nico s piriko (tritium repens), redkev z zeljem, zelje z gorčico. Danes imajo že zelenjavo, ki iz- virajo od zelja, od redkve in od gor- čice. Pri križanju žitaric je na- pravil važna odkritja tudi po- kojni prof. Jesenko, ki ga ruski učenjaki v svojih razpravah s priznanjem omenjajo. Križanci pa se vedno ne ne posrečijo. Ta- ko je "raphanobrastica", križan- ka iz zelja in redkve, dobila liste od redkve, korenino pa od zelja. Namen je bil ravno obraten, to- da narava vselej ne posluša za- čenjakov. Spačenke pa niso za- vrgli, marveč jo goje dalje, mor- da bo le pokazala kako dobro la- stnost. Zlito, ki so ga ustvarili v teh preizkušnjah, se danes ne seje samo na 62. stopinji, ampak še severneje. Na polotoku Koli imajo že obilen ječmenov pride- lek, mala rdeča redkvice uspe- va sedaj že na Spitzbergih. V le- ningrajskem okrožju, kjer so se prej razprostirale močvirne go- šče pri Dnovsku, Solecku in O- strovsku, leže danes obširna po- lja s križano pšenico in krasni- mi travniki s požlahtnjeno tra- vo.

Ni manj niso zanimivi oni od- delki preizkuševališč, ki jim pravijo rastlinske šole. Misel, da je treba semenu dati posebno izobrazbo, preden se vseje, se je rodila v glavi prof. Lisenka. "So- le" so enostavni podi, orodje in učne pripomočke pa tvorijo, ved- ro za vodo, škroplilnica, lopata, tehtnica, rovnica in toplomer. Solanje obstoja v tem, da se se- menu doda toplota ali mraza, te- me ali svetlobe, kar bo pač ra- bilo, ko bo posejano. Ako se bo seme rabilo za ozimino, ga izpo- stavijo s t a l n e m u mrazu od nič do dveh stopinj pod nič- lo. Da seme začne kaliti, se po- liva z vodo, da se ne vname, ga rahlijačo in z lopato obračajo; kadar je zanj prehladno, ga zgrabijo na kup in pokrijejo z o- dejo.

Semenje, ki je predelalo to šo- lo, se razvija hitreje. Pšenica gre prej v klasje, bombaž začne prej tvoriti semenske mešičke. Zaradi kratkega severnega po- letja bi južne rastline sploh ne prišle do cvetja, tako pa so pri- siljene, da se hitreje razvijajo in da dozore, preden napoči zima. Na jugu čisto suša uniči pšeni- čno setev. Ako se v šoli rast po- aperi, pšenica uide suši in gre v klasje preden so tla izsušena. V tem pogledu so trije, štirje dnevi včasih že odločilnega po-

mena. Bombaž dobiva na severu premalo toplote, zato jo dobi se- me že v šoli toliko, kolikor je po- trebuje. Koruza spomladi v se- vernih krajih ne uspeva, ker i- ma preveč svetlobe. Severne no- či so presvetle zanj, zato jo dr- že na preizkuševališču ves čas v temi. Ko je posejana, ji pride o- bilna svetloba ravno prav. Ozim- no pšenico je prof. Lisenko iz- premenil v poletno in ne potre- buje več zimskega spanja pod snegom. Potrebno porčijo hladu prejme seme že v šoli.

Rastline za križanje iščejo ru- ski učenjaki po vsem svetu. Za- ržo so napravili posebno odpra- vo v Afganistan, po prapenico so potovali v Abesinijo, po krom- pir, ki je po rojstnem listu A- meričan, so šli v Peru. Naš na- vadni krompir je raznežena stvar, ki ne prenese mraza in je tudi za razne bolezni zelo občut- liv. Rusi pa so v visokih gorah Peruja odkrili vrsto krompirja, ki ji običajne krompirjeve bolez- ni ne škodujejo in je tudi proti mrazu močno odporna. Potrebo- val so jo, da bi s križanjem do- bili novo vrsto, ki bi jo bilo mo- goče saditi na ruskem severu. Ko pa so Paruana posadili v okolici Leningrada, je pač na- pravil prekrasne grmičje in le- pe korenine, gomoljev pa ni bi- lo. Dolgo so si belili glave, kaj v Rusiji ni več gostu iz Južne Amerike. Prelakali so zemljo, bi- la je v redu, potrebo je imel najboljso — kakor v kakem sa- natoriju za jetične ljudi. Storit- pa le ni hotel. Vroče je prihaja- lo učenjakom, saj je bilo treba opravičiti stroške za potovanje v Peru. V tej stiski se je nekdo spomnil, da so pomladanske no- či v Peruju daljše od leningraj- skih. Znane "bele noči" gostu ni- kakor niso ustrezale. Ni kazalo drugega, kakor da so ji dan skrajšali na navadno peruansko mero. Ob redih krompirja so postavili tračnice, na njih pa hišice, ki so se dale poklopiti na grmičje, kadar so kapricastemu Američanu hoteli napraviti noč. Ti pokrovi so dobili uđeno ime "fotoperiodične hišice", in so do- segli svoj namen. Peruance je začel uspevati, tvoriti gomolje in je postal praded onega krompi- rja, ki ga danes sade v severnih ruskih pokrajinah; kjer pa je križan z domačimi vrstami, mu romantične bele noči več ne ško- dijo.

Komaj je bila ta zadeva reše- na, so je neka velika moskovska ljudska kuhinja obrnila na prof. Lisenka, naj vzgoji krompir s čisto okroglimi gomolji. Profesor je nagrbnel čelo, češ ti ljudje se norčujejo. Kuhinja pa je da- lje pisala . . . "radi bi namreč krompir lupili s strojem, zato pa mora biti čisto okrogel. Sedaj i- mam celo vojsko ljudi, ki lupi- jo krompir, kar je zamudno in drago. Naša kuhinja postreže namreč vsak dan z 20,000 obedi in večerjami". "Aha, saj se ne norčujejo", je dejal prof. Li- senko in odpisal, da bo poskusil, kaj se bo dalo napraviti. Pri nje- govih nadarjenosti in sposobnosti ni nobenega dvoma, da se mu je to že posrečilo.

Zunanji špioni aktivni v Ameriki

Washington, D. C., 25. marca. — Federalni justični tajnik Frank Murphy je povedal repor- terjem, da so zunanji špioni sil- no aktivni v Ameriki, toda fe- deralni detektivji so jim stalno za petami. Murphy ni hotel po- vedati, kakšne špijske aktivno- sti so njegovi agentje odkrili.

Newyorskí župan F. H. LaGuardia govori pred župani večjih ameriških mest, ki so se zbrali na konferenci v San Franciscu, Cal.

Mary Krall, 175.

SIGRID UNDET:

JENNY

ROMAN

Pisani Fran Albrecht

Sicer pa je najrajši hodila na polje; tjakaj letoviščarji niso nikoli zahajali. Le redkokdaj je zašla prav tja gor do cerkve in pokopališča, kjer je ležal fantek. Tedaj je sedla in se zastrmela na grob, ki ga ni dala urediti. Položila je nanj nekaj divjih cvetov, ki jih je spetoma natrgala, toda njena domišljija se je upirala temu, da bi spravljala ta mali sivi kupček prsti, na katerem sta bujno poganjala plevel in trava, v kako zvezo s svojim fantkom.

Ob večerih je posedala v svoji sobi s kakim ročnim delom, ki se ga ni pritaknila, ter strmela v svetilko. Njene misli so se zmerom bavile z isto stvarjo, klicala si je v spomin dneve, ko je imela svojega fantka, prvi čas, medlo pokojno srdečo, ko je ležala in okrevala, pozneje, ko je se sedela pokonci v postelji in ji je frau Schlessinger pokazala, kako je treba otroka kopati in previjati, oblačiti in slačiti, nato, ko sta šli skupaj v Warnemünde, da je nakupila finega blaga, čipk in travkov, ko se je nato vrnila domov ter prirezavala, šivala, risala in vezla — njen fantek bo imel fine stvari namestu tiste slabe, se izgotovljene robe, ki jo je naročila iz Berlina.

Kupila je komično vrtno brizgalko s prelepimi kamni na zeleno poslikani pločevini: lev in tiger sta stala med palmami ob nebeško višnjem morju in vsa prepadena gledala nemške oklopne orjake, ki so puhali proti rajhovskimi afriškimi kolonijam. Stvar se ji je zdelo tako zabavna — fantek jo bo imel, da se bo igral z njo, ko bo tolikanj dorastel. Najprej se mora seveda navaditi najti materine prsi, ki jih je zdaj kar slepo sesal z vso silo, in pa svoje lastne drobne prčke, ki jih ni mogel spraviti narazen, če so se mu spolstili med seboj — kmalu pa bo jeel spoznavati mater, mežikal bo v luč in materino uro, ki jo bo pozibavala pred njim — saj je bilo toliko stvari, ki se jih je fantek moral naučiti. O bog.

V predalu so ležale vse njegove stvari, nikoli jih ni vzela iz njega. Saj je vedela za vsak kos, kakšen je, spoznala ga je že, če ga je pogladila z dlanjo — gladko, mehko platno, raševinasto volno in napol dogotovljeno jopico iz zelene flanele, ki jo je izprevezala z jetrnicami, to bi imel, kadar bi ga popeljala na zrak.

Pričela je sliko z obale z rdečimi in plavimi otroki na belem peščenem obrežju. Nekaj sočutnih dam je prišlo k nji, ogledovale so si sliko, skušajoč se seznaniti z njo: "Wie nett!" O — na pa ni bila zadovoljna, a skico in je ni marala dokončati, nove pa tudi ni hotela pričeti.

Nato so kopališki hotel zaprli, morje se je razburkalo in poletje je bilo pri kraju.

Gunnar ji je pisal iz Italije in ji svetoval, naj pride tja dol. Cesca jo je hotela imeti na Švedsko. Mati, ki ni ničesar vedela, je pisala in kar ni umela, zakaj ostaja tam. Jenny je mislila odpotovati, pa se kar ni mogla odločiti za nobeno stvar. Dasi se je pomalem le prebujalo v nji neko nedoločeno hrepenenje. Sama je že postajala nervozna, da je tako pohajala in da ni mogla ničesar napraviti. Nekaj mora ukreniti, pa če mora neko noč z mola skočiti v morje.

Neki večer je izvela zaboj s Heggenovimi knjigami. Med njimi je bil zvezek italijanskih pesmi — Fiori della poesia italiana. Turistom namenjena izdaja, vezana v preprosto usnje. Zalistala: je po nji, da bi videla, ali je pozabila že vso svojo laščino.

Po naključju je odprla pri Lorenza da Medici Karnevalski pesmi ter našla pregranjen listič papirja, ki je bil popisan z Gunnarjevo roko:

"Draga mati. Zdjaj pa ti je lahko naznanim, da sem srečen in zdrav prišel v Italijo in da se mi v vsakem oziru dobro godi, kakor tudi — ostanek papirja je bil popisan z besedami. Pri glagolih so stale tudi spregatve. Istotako so stale besede ob robu knjige — čisto na gosto, ob vsej tragično veseli karnevalski pesmi. "Kak krasna je mladost, ki tak naglo zbeži."

Napisane so bile celo najnavadnejše besede. Gunnar je po vsej priliki skušal čitati pesem takoj, ko je prišel v Italijo, še preden se je bil seznanil z jezikom. Pogledala je na naslovni list: tam je stalo: G. Heggen, Firenze 1903. To je bilo, še preden ga je spoznala.

Listala je in čitala tu pa tam. Tu je stala Leopardijska himna Italiji, za katero je bil Gunnar tako navdušen. Prečitala jo je. Rob je bil ves črn samih besed in tintnih madežev.

To je bilo kakor pozdrav od njega — presun-

ljivejši od vseh njegovih pisem. Klical jo je, mlad in zdrav, čvrst in poln delovne sile. Prosil jo je, naj se vrne v življenje in na delo. Da, ko bi le mogla napeti svoje sile in znova pričeti z delom! Poskusiti mora — voliti, ali hoče živeti ali umreti. Spet se ji je zahotelo tja dol, kjer se je nekoč počutila prosto in močno, samo, edinole s svojim delom. Zakoprnela je po njem in pa po prijateljih, zanesljivih tovariših, ki se niso zblížili tako, da bi se iz tega rodilo gorje, marveč so družno živeli drug ob drugem, vsak v svojem lastnem svetu, ki pa je pripadal tudi vsem drugim, v zaupanju v svoje znanje, v veselju nad svojim delom. Hotela je spet videti zemljo, skalovito zemljo s ponosnimi, strogimi črtami in s solncem prepojenimi barvami.

Nekaj dni nato je odpotovala v Berlin. Par dni se je pohajala po mestu in po galerijah. Toda čutila se je vso zbito in tujo in odveč. Tako se je odpeljala dalje proti Monakovu.

V stari Pinakoteki je videla Rembrandtovo Sveto družino. Vendar pa je sploh ni gledala kot slikarsko delo — opazovala je samo tisto mlado kmečko ženo, sedečo tam s srjaco, potegneno s svojih od meka nabreklih prsi, ter motrečo svojega otroka, ki je zaspal. Miluje ga je prijemala mati za eno njegovih bosih nožic. Grd majhen plebejski fantek je bil to, a kar pokajoč od zdravja — pa kako dobro je spal, kako krasen je bil in kako srčkan. Jožef je pogledaval nanj materi čez ramo. Pa to ni bil kak star Jožef in Marija ni bila nikak nadsvetna rajaka nevesta. Bil je čvrst srednjeveški roko-delec s svojo mlado ženo in dete je bilo njiju radost in veselje.

Zvečer je pisala Gertu Gramu. Dolgo pismo, nežno in žalostno — a bilo je slovo za zmerom.

Naslednji dan si je nabavila vozni listek naravnost do Florence. Ob prvem razvitu je sedela po prečuti noči v vlaku ob oknu svojega oddelka. Hudourniki so srebrno poskakovali po skalnatih, z drevjem zaraslih strminah. Danilo se je vse bolj in bolj, mesta, mimo katerih je drvela, so čimdalje bolj dobivala italijanski značaj. Rjastorjava in mahovitostlasta strešna opoka, loggije na hišah, zelene deščice žaluzije po rdečezlatih hišnih stenah, baročna cerkvena pročelja, loki zidanih mostov tam zunaj na reki. Napisali na postajah so imeli zdaj nemško in italijansko besedilo. Vinske gorice v okolici mest, sive grajske razvaline na vrhovih gora.

Ala. Stala je ob carinski pregraji, opazujoč čemerne potnike prvega in drugega razreda — ter bila tako brezumno vesela. Spet je bila v Italiji. Carinik se ji je nasmehnil, ker je bila plavalaska, in tudi ona se mu je nasmehnila, ker jo je imel za sobarico ali one gospode.

Skalni grebeni so se razmaknili v stran, linatosivi, s sinjimi sencami v prepadih, prst se je svetila rjastorječe, solnce je žgalo belo in žarko.

Nekaj jutra se je odpeljala v Rim. Polja po Toskani so bila vsa bela od slane. Pozneje se je čez dan megla razredčila in zasijalo je solnce. Spet je videla onaj kraj, ki ga ni mogla nikdar pozabiti. Trazimensko jezero je ležalo blagosinje med samimi skalami, pokritimi s hlapom. Daleč v vodo je segal pomol zemlje s stolpiči in nadzidi majhnega kamenitosivega mesta. Dreved samih cipres je držal od postaje v mesto.

V Rim je dospela ob najhujšem naliivu. Gunnar jo je čakal na peronu in jo sprejel. Čvrsto ji je stisnil roko, želeč ji dobrodoščilo. In ko sta v dežju, ki je lil s sivega neba in udarjal na cestni tlak, drdrala v izvoščku proti stanovanju, ki ji ga je preskrbel, je neumorno in pogumno pripovedoval in se smejal.

VIII

Heggen je sedel na skrajnem koncu marmorne mizice in se skoraj ni udeleževal pogovora. Tu pa tam je šinil z očesom k Jenny, ki je sedela stisnjena v kot, z whiskijem in sodavico pred seboj. S pretirano živahnostjo se je pomenkovala preko mize z neko mlado švedsko gospo in se niti najmanj ni brigala za stranske sosedice, dr. Broagerja in malo dansko slikarico, Loulou von Schulin, ki sta se trudila, da bi obrnila njeno pozornost nase. Heggen je videl, da je spet preveč — pila.

(Dalje prihodnjik.)

Marjorie in pesnik

Napisal Leon Andor

Budimpeštanski parnik, ki je z njim potoval mladi madžarski pesnik, je z veliko zamudo pristal pri državnem mostu. Peter Kadar je najel avto, povedal šoferju ime hotela na Ringu, se udobno naslonil nazaj in dobre volje žvižgal dunajsko popevko: "Ali si bil že spomlad na Dunaju..."

Bilo je res v maju, krasnega, toplega večera. Tudi kopališča so bila že odprta, kajti tramvajji, ki so prihajali od Donave, so bili nabito polni mladih zarja-

velih ljudi. Na sprednji strani nekega tramvaja je plavalas dekle pomahalo osamljenemu gostu, ki se je peljal vstric tramvaju. Peter se je obrnil in si zazaknil monokel, da bi deklico bolje pogledal. A kofer je vozil silno hitro in tako je Kadar videl samo še številko "24" na zastalem tramvaju.

"Dobro znamenje," je rekel mladi mož praznovorno. Dunaj me prijazno sprejema. Potlej se je moral sam sebi nasmehniti, da išče kot strašno spietrak povsod skrivnostne znake usode, čeprav ga ne čaka v mestu nobena tako važna stvar, da bi potreboval naklonjenost usode.

Mladi libretist iz Budimpešte je dobil namreč naročilo, naj napiše besedilo opere, ki se odigrava v avstrijskih okoličinah. To je bilo njegovo prvo samostojno gledališko delo. Kadar je vzel svojo nalogo dokaj resno in se je odpeljal s predplačilom, ki ga je dobil, na Dunaj, da bi se tu navzel valčkovskega razpoloženja.

V hotelu je hitro opravil svoje toaleto in se šel sprehajati na Ring. Ko je prišel do mestnega vrta, se je spomnil, da mora izvršiti neko naročilo: obiskal naj bi veleindustrijskega Kurta von Weidenhausa in mu sporočil naročilo iz Budimpešte. Moža je dobro poznal že iz Budimpešte,

kjer se je ta pogosto in rad mudil v umetniških krogih. "Najboljše je, da to takoj opravi, potlej mi ne bo treba več misliti na to," je mislil Kadar in že stopil v telefonsko celico, od koder je poklical industrijskega Weidenhausa se je zahvalil za sporočilo in povabil mladega prijatelja, naj ga obišče zunaj v njegovem poletnem dvorcu, izven mesta, kjer bo prav danes priredil vrtno zabavo s plesom. Lepih žena in deklet tudi ne bo manjkalo. Povabilo je bilo tako prijazno, da bi ga bilo težko odreči. Peter Kadar pa bi kljub temu rad privolil, ker ni vedel, kaj početi prvi večer na Dunaju.

Vso noč je ves navdušen dvoril majhni Angležinji s krasno postavo. Ime ji je bilo Marjorie. Bila je hči nekega avstralskega poslovnega prijatelja industrijskega Weidenhausa in je bila to pot prvič v Evropi. V svoji obleki iz zlatega lamenja, s sinjimi očmi in plavimi lasmi, je bila prav resda podobna porcelanski punčki. Mladeniču je izredno ugaljala, čeprav ga je morebiti privlačil k njej občutek tiste skrivnostne daljave, ki ga občutimo med seboj in vsakim tujcem iz daljnega kraja. Njegovo dvorjenje ni ušlo tudi gostitelju, ki se je pošalil:

"Pazi se, avstralsko dete! Gospodu pesniku verjemi le vsako deseto besedo; poznam ga. Ima sicer lep slog, jutri bo pa že vse pozabil, kar je govoril danes. Vse je samo goreča slama."

Kadar je prav tako v šali odgovoril: "Če je vse goreča slama, jo bomo pustili mirno zgorjeti. Zgori namreč hitro, a nikomur ne napravi škode..."

"Samo vam samemu," je tiho končalo dekle začeti stavek in vprašujoče opazovalo Kadra. Pogled jo, si je mislil Peter, dekletce je pametnejše kakor sem mislil.

"Niti slutite ne, gospodinja, kako prav imate," je odgovoril resno.

Plesala sta tango. Marjorie se je smehljala.

"Natanko opazujem vaše dvorjenje. Slutila sem, da ni odkrito srčno, vendar se nisem jezila, ker sem razbrala, da ste vi sami prepričani, da ste nesmrtno zaljubljeni vame. Sicer ste pa zanimiv človek, madžarski pesnik, kajne? Saj dovolite, da vas tako imenujem: kajti vašega imena ne morem izgovoriti. V Avstraliji bi imeli pri dekletih veliko uspeha. Bolj ste veseli in zanimivi kakor naši fantje."

Skupaj sta se z avtomobilom peljala nazaj v mesto, ker se je pri razhodu pokazalo, da prav za prav stanujeta oba v istem hotelu. Med potjo je Kadar zvedel, da bo mlada dama zapustila Dunaj že drugi dan in se peljala za nekaj dni v Salzburg, od tam pa v London, kjer jo pričakuje njen oče. Tam bo skončala svoj izlet po Evropi, ker se bo kmalu nato z ladjo odpeljala domov. Pred vratarjevo celico sta se poslovila. Peter je slovesno in s hlinjeno bolestjo poljubil dekletu roko:

"Torej vas ne bom videl nikoli več v življenju?"

"Če to tako želite, morebiti še," se je glasil tihi, aramežljivi odgovor. Hkrati je njena nežna in slabotna postava izginila za steklenimi vrati dvigala.

"Neumnost," je menil Kadar, ko je bil v svoji sobi. "Vse to ljubimkanje ni imelo smisla." Ko je o tem prepričal samega sebe, je spravi svoj stvari v kovčeg in začel pregledovati vozni red. Naročil je, naj ga zbude zgodaj jutraj in je na zvit način zvedel od vratarja, za kateri vlak si je Marjorie priskrbelo vozni listek in ob desetih je Peter že odpotoval s brzovlakom proti Salzburgu. Korakal je po hodnikih nekaterih voz in naposled našel oddelke, ki je v njem sedela Marjorie. Gledala je skozi okno in ni opazila mladega moža. Stopil je k njej in jo tiho nagovoril:

"Avstralsko dekletce..."

Zdrnila se je in se naglo okrenila:

"Madžarski pesnik!" Iz njegovega glasu je zvenelo toliko otroškega presenečenja in njene jasne in nedolžne oči so izražale tako odkritosrečno veselje, da bi jo Kadar najrajši objel in jo burno poljubil. Zdjaj, v tem trenutku je jasno čutil, kako je zaljubil to majhno dekletce.

V St. Pöltnu ji je prinesel iz okrepčevalnice hrenovko in pivu v papirnatem kozarcu... V Linzu obložen kruhek, sadje in slaščice in potlej sta do Salzburga srečno kramljala. Imela sta si toliko povedati, da se enega pogovora nista končala in že sta prešla k drugemu. Hitela sta kakor v strasti prebujeni ljudje, ki vedo, da se neizogibno približuje drug drugemu, da je pa med njimi še zid neizgovorjenih besed, ki ga skušajo zdaj z vročino naglo porušiti.

Marjorie je nameravala ostati v Salzburgu tri dni. Nastanila sta se v odličnem hotelu. "Dekle je najelo drago stanovanje, mladenič pa majhno podstrešno sobico."

"Mi pesniki stanujemo rajši blizu nebes," je rekel v šali. Nikoli ni rad pokazal svojega šibkega gmotnega položaja, zdaj pa še posebno ne...

Popoldne sta se sprehajala po krasnem mestu. Zvečer sta večerjala v restavraciji ob zvokih godbe, potlej sta šla pa v bar. Kadar je bil nekoliko omamljen od vina in od mnogih novih vtisov. Pri šampanju je čenčal razne čustvene in nelogične stvari. Zamahoval je z roko in samemu sebi sredi stavka segal v besedo, kakor da se mu ne bi zdelo vredno končati; pri tem je na mah izpraznil kozarec in s skrbnim pogledom sledil modrikastim kolobarjem dima iz njegove cigarete... Takoj nato ga je prešinilo razposajeno veselje. Znova je naročil šampanjca, povabil k mizi ciganskega primaasa in mu ukazal, naj zaigra dekletu na uho pesem: "Samo eno dekle je na svetu..." Peter je preljazen in navdušen sproti prevajal besedilo v angleščino. Marjorie je očarana opazovala to, zanj čisto novo zabavo. Nista ostala dolgo. Nekakšen nemir ju je vabil na ulico.

Sprehajala sta se ob bregu reke... Zjutraj se odpeljeta dalje, mala Marjorie? je vprašal Kadar.

"Ne, šele pojutrišnjem," je prestrašeno ugovarjalo dekle. Nekaj trenutkov sta molčala. Nežno jo je prijel za roke, z drugo je pa dvignil njeno bradico in obrnil njen obrazek k svoji mu... "Avstralsko dekletce..." Dekle se je naslonilo kakor ranjena ptička na široka prsa mladega moža...

"Madžarski pesnik!"... Nagni se je k njenim ustom in strastno poljubil njene ustnice, ki so dišale kakor zrele breskve.

"Ali me imaš rad?"

"Da."

"Od kdaj?"

"Od takrat, ko si se v vlaku pri oknu veselo presenečena obrnila."

"Jaz pa že od prej... Od tiste večerne zabave... Vidíš, jaz te že dalj časa ljubim..."

Novi poljubi.

Majhna porcelanasta punčka se je drugi dan spremenila v odlično damo in je prišla na dan s čisto obdelanim načrtom. Videlo se je, da je vso noč reševala težaven problem. Njen predlog se je glasil, naj se Kadar vrne v Budimpešto in uredi svoje zadeve, medtem ko se bo ona odpeljala v London in govorila s svojim očetom. Tja naj bi zanj prišel tudi Peter.

"Stvar z očetom ne bo lahka," je rekla zamišljeno.

"Zelo premožni smo in moj oče najbrže ne bo takoj privolil v zakon. Naposled bo pa svoji edinki gotovo popustil."

Kajpak bi moral tudi Kadar poprej nekaj napraviti. Peljal bi se z njimi v Avstralijo in tam napisal roman ali kakšno gledališko delo, ki bi doseglo uspeh po vsem svetu.

Bogato dekle je bilo navajeno, da mož niti ni imel časa, da bi odgovoril, ko je stopil k njima hotelski sluga in naznanil: "Telefonski poziv iz Londona."

Marjorie je skočila izza mize in vlekla Kadra s seboj k telefonski celici.

Skoraj četrte ure je govorila v London. Kadar je pa hodil pred celico sem in tja in kadil cigareto za cigareto... Komaj zdaj si je opomogel od presenečenja.

"Kaj to pomeni?" se je prestrašen vprašal. "Kam sem pa zašel? London... Avstralija... Milijonarjeva hči — kakor v filmu." Njegova usta so se raztegnila v porogljiv nasmeh. Skratka, zdaj naj se peljem v Lon-

E. P. Mulroney, posredovalec v konfliktu med unijo hotelskih delavcev in delodajalci v New Yorku.

don, stopim pred starega Avstrala in ga takole pozdravim: "Spoštovani gospod! Ko sem videl vašo hčer in se vanjo zaljubil, je trajalo samo kakšen trenutek. Moje ime je Peter Kadar, mlad libretist iz Budimpešte in prav zdaj nameravam napisati svoje prvo gledališko delo. Nobenega zadržka pa ni, da ne bi moja nadaljnja dela dosegla svetovnega slovesa. Denarja nimam, mirno lahko trdim, da nimam niti stalnih dohodkov. Če mi pa daste dolo, upam, da bom s tem nekaj časa živel v Avstraliji. Naposled bi si dovolil omeniti, da bi morali plačati tudi potne stroške, ker sem se semkaj pripeljal z zadnjim denarjem. Če pa moje prošnje ne morete izpolniti, potlej blagovolite naročiti svojemu tajniku, naj mi priskrbi potno karto za v Budimpešto, ker ne bi bilo dobro podati se na pot peš..."

Zasmejal se je. Marjorienin oče ga bo pri tem priznanju zasmejal brez besede vrgel iz sobe, ali mu pa s pomočjo svoje gluge vljudo pokazal vrata. Marjorie je smehljaje se prišla iz telefonske celice. "Oče te hoče videti in najprej govoriti s teboj. Nedvomno bo zelo strog, ko te bo vprašal po tvojih dogodkih in prihrankih... Odločitev si pridržuje, predpostavlja pa pogoj, da takoj prideva k njemu... Bodi tako prijazna in poskrbi za vozne listke. Jaz bom medtem spravila svoje stvari." Odhitela je po marmornatih stopnicah navzgor. Kadar je dolgo gledal zanj...

Potlej se je odpeljal z dvigalom v svojo sobo in naglo zložil svoje obleke in perilo v kovčeg. Vedel je že, kaj ima napraviti. Vse njegovo premoženje znaša toliko, da se bo lahko peljal nazaj v Budimpešto in tam mogoče še izhajal tri ali štiri dni. To pa le zato, ker ima še povratno

"Veste, dragi moji," je pripovedoval s pomenljivim nasmehom, "tam je ila majhna deklica... če bi hotel..."

Prenehaj, kajti njegova cigareta je na lepem dobila trpežni okus. Jezen jo je ugasnil v pepelniku. Potlej je pa na svoj njegov tovariš začel govoriti o kaj drugega.

Odgovor

Neka mlada pariška dama je nekoč udeležila pri svojih prijateljih večerji, ki se je udeležila tudi znani pisatelj in op. Pierre l'Ermitte. Mlada dama je vprašala opata:

"Kaj je greh, gospod opati?"

Ta je nekaj časa okleval. Potlej je pa obzirno odgovoril: "Oh, gospodična, ali je kakšna Parižanka, ki ne bi tega bolje vedela kot jaz."

Ali ste naročili na dnevnik Prosveta? Podpišite svoj list

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročniki: List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlana \$4.00 na eno leto naročnina. Ker pa člani še plačujejo pri anketah \$1.50 na teden, se jim to prijete k naročnin. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Cicevo in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 3.00	2 tednika in..... 3.50
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.70
4 tednike in..... 1.80	4 tednike in..... 2.10
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50
Za Evrope je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime.....Čl. družita št.....
 Naslov.....
 Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:
 2).....Čl. družita št.....
 3).....Čl. družita št.....
 4).....Čl. družita št.....
 5).....Čl. družita št.....
 Mesto.....Država.....
 Nov naročnik.....Star naročnik.....